

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. ובמדת הלח הוא עושה היין וחצי היין ... קביים אתי לאיחלופי בתרקב ... שלישית ההיין רביעית ההיין לא ליעביד כיון דהווי במקדש לא גזרו בהו רבנן.....1
- ב. אין מוסיפין על המדות יותר משתות ולא על המטבע יתר משתות.....2
- ג. והמשתכר אל ישתכר יותר משתות.....2
- ד. כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר.....3
- ה. מוסיפין על המדות ואין מוסיפין יותר משתות ... שתותא מלבר.....5
- ו. אוצרי פירות ... עליהן הכתוב אומר ... נשבע ה' כנאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם ... עושה אדם את קבו אוצר ... אין אוצרין פירות דברים שיש בהן חיי נפש ... אבל במכנים משלו מותר ... ובשני בצורת אפי' קב הרובין לא יאצור מפני שמכנים מארה בשערים.....6
- ז. אין מוציאין פירות מא"י דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות ... וכשם שאין מוציאין מארץ לחו"ל כך אין מוציאין מארץ ישראל לסוריא.....7
- ח. ירושלמי סנהדרין פרק ג הלכה ט.....8
- כתב רבי לעזר לירתוי ספרים שזכת בהן ארץ ישראל אין מוציאין אותם חוצה לארץ רבי ניסי בשם ר' לעזר אם כתב על מנת להוציא מוציא.....9

דף צ.

א. ובמדת הלח הוא עושה היין וחצי היין ... קביים אתי לאיחלופי בתרקב ... שלישית ההיין רביעית ההיין לא ליעביד כיון דהווי במקדש לא גזרו בהו רבנן

כבר התבאר לעיל דף פט: שאמרו חז"ל שצריך¹ לעשות המדות באופן שיכירו אותם היטב בטביעת עין, כדי שלא יטעו בהן להחליפן, ושיערו חז"ל כיצד עושין מדות מסאה וחצי סאה, שיש הפרש רב ביניהם ולא יבואו לטעות ביניהם להחליף זה בזה, וכן עושין רובע הסאה שהוא חצי חצי סאה,

¹ שו"ע ונו"כ רלא ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ועושיין קב, וחצי קב, ורובע הקב, ושמינית הרובע, אבל אין עושיין קביים שלא תחליפנו ברובע הסאה² שהוא קב ומחצה, ומדת הלח עושיין אותו הין, וחצי הין, ושלישית ההין, ורביעית ההין ואף על גב דברביעית טעו אינשי, כיון שבמקדש היו המדות הללו לא מיחו חז"ל גם במדינה³, לוג, וחצי לוג, ורביעית הלוג, ושמינית, ואחד משמונה שבשמינית,

ואף על גב שבסאה אין עושיין שלישית הסאה שהוא קביים, במדות הלח ניכר יותר ולא יבואו לטעות כל כך.

ב. אין מוסיפין על המדות יותר משתות ולא על המטבע יתר משתות

בני המדינה⁴ שבאו להוסיף על המדות והמשקלות ולבטל את הראשונות, הרשות בידם להוסיף עד שתות, ויבואר עוד להלן.

ג. והמשתכר אל ישתכר יותר משתות

כבר התבאר במסכת ב"מ דף מ: ולעיל דף פט: שחייבים ב"ד⁵ להעמיד ממונים על השערים שלא ירויח כל אחד מה שירצה, ושיערו חז"ל שאין לו לאדם להרויח בדברים שיש בהם חיי נפש כגון יינות שמנים⁶ וסלתות אלא ששית. וכן בכל דבר שהוא עיקר אוכל נפש.

² ברביעית טעו אינשי אבל בתילתא לא טעו במדות, ומשו"ה לא חיישינן דתתחלף רובע הסאה שהוא קב ומחצה עם קב. סמ"ע שם ג

³ ובמקדש לא חששו משום דכהני זריזין הן ולא טעי. סמ"ע שם ד

⁴ ש"מ"ע ונו"כ שם טו

⁵ שו"ע ונו"כ רלא כ

⁶ מקום שהשמן מצוי אינו כלל חיי נפש אודות להשתכר בו יותר משתות ואולי רק בשמן כ"ה כי עומד גם כן להדלקה והדלקה מכשירי אכילה ולא אוכל ממש ועל ידי זה לא פלוג והקילו בו, מה שאין כן דבש גם שהוא להרווחה ואינו מסייע ממש לעיקר החיות מכל מקום הרי כל שהוא מאכל או משקה בכלל אוכל נפש כמפורש בפוסקים ז"ל. ומשמע קצת שמחוסרי מלאכה אוכל נפש קיל גם שמסברא י"ל דכיון שעומד לכך הו"ל כאוכל. אך הלשון יינות שמנים סלתות משמע קצת דוקא סלת ולא תבואה. אך לאצור מפורש דתבואה [גם כן] חמיר ומשמע גם מחוסר ג' מלאכות וצלע"כ היטב. בסף הקדשים שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ובדברים שאין בהם⁷ אוכל נפש כלל כגון הקושט והלבונה יכול להשתכר כל מה שירצה אפילו כפלי כפלים מהקרן ובדבר שיש בו ממכשירי אוכל נפש כגון כמון ותבלין והדומה להן מותר להרויח בהן עד הכפל ולא יותר.

במה דברים אמורים במוכר סחורתו ביחד בלא טורח, אבל חנווני המוכר סחורתו מעט מעט שמין לו טרחו וכל יציאותיו וכל זה נחשב לקרן, ומותר עליהם ירויח שתות מהכל⁸. במה דברים אמורים בשלא הוקר השער, אבל הוקר השער ימכור כפי היוקר.

אולם זהו רק במקום בו יש בית דין שיכול לקבוע את טווח המחירים, אך אם כל אחד מוכר כראות עיניו אין מחוייב למכור בזול⁹.

במה דברים אמורים בשלא הוקר השער, אבל הוקר השער ימכור כפי היוקר.

ואם שאר מוכרים אינן שמין על לב ועוברים על מה שאמרו חז"ל שלא ישתכרו יותר משתות, וכל שכן במקום בו שאר המוכרים אינם יהודים¹⁰, אף זה הירא את דבר ה' אין צריך ליזהר בוה"י¹¹.

ד. נל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי

אונאה חוזר

כבר התבאר במסכת ב"מ דף נו: שלא נתנו חז"ל¹² שיעור לאונאה שתות אלא כשנתאנה בשווי המקח, אבל בטעות במדה או במנין או במשקל,

⁷ סמ"ע שם לו

⁸ סמ"ע לו

⁹ פירוש, כיון דאין שם ב"ד למחות, ושאר מוכרים אינן שמין על לב ועוברים על מה שאמרו חז"ל שלא ישתכרו יותר משתות, אף זה הירא את דבר ה' אין צריך ליזהר בוה"י. והטור [סעיף כ"ו] מסיים בטעמו וכתב ז"ל, דכי שלמי פירי דידיה מזבני אחרוני ביוקר ואפסידוהו לו לחודיה בידים לא מפסדינן, עכ"ל. ואין צריכין לפרש דמיירי דשאר המוכרים הן גוים, סמ"ע לח

¹⁰ סמ"ע שם לח

¹¹ שהרי לאחר שיקנו ממנו ותגמר סחורתו ילכו לקנות מהיקרים ולהפסיד לזה לחודיה בידים לא מפסדינן

¹² שו"ע ונו"כ רלב א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אפילו בכל שהו, צריכים להשלים הטעות¹³, אפילו בקרקע¹⁴, ואפילו לאחר זמן מרובה¹⁵, ואף בנושא ונותן באמונה ונמצא חסר הדין כן¹⁶, ואף אם קיבלו בקניין זה מזה שלא נשאר אצל חבירו כלום, קניין בטעות הוא.

אם אין יכולים להשלים הטעות, דעת רוב הפוסקים¹⁷ שהמקח בטל.

וכבר התבאר בקידושין דף מב: שהמוכר לחבירו¹⁸ קרקע במדה¹⁹, ונמצא חסר מהמדה אפילו כל שהו, ואין לו להשלים בקרקע לצדו, יש אומרים²⁰

¹³ ואין כאן דין מחילה, וכתב הסמ"ע דדוקא בשווי המקח נתנו חז"ל שיעור שתות משום שאינם יכולים לצמצם שווי המקח, משא"כ במדה ומשקל ומנין שאפשר לצמצם (ועי' כסף הקדשים סימן עה סעיף ב במי ששלח סחורה לחבירו והלה טוען שחסר מן הסחורה, ועי' פרק יב הערה פ), ודעת הרשב"ם דמ"ש לעולם חוזר היינו ביטול מקח, ורצה לחלק בין קרקע למטלטלין, אבל אין כן דעת רוב הראשונים, עי' בב"י ובאחרונים, ובשו"ת רב פעלים ח"ג חו"מ סימן יג דן בשנים שקיבלו סחורה מסוכן אחד וכשפתחו חבילותיהם מצאו שאצל אחד חסר מהסחורה ובאותה מדה יש אצל השני יתרון, אם ובאיזה אופן צריך להודיע לסוכן או לחבירו, עיין שם שהעלה בזה כמה צדדים.

¹⁴ סמ"ע שם ב

¹⁵ וכתב הסמ"ע דלא דמי לאונאה שנתנו חז"ל שיעור בכדי שיראה, דשאני הכא דטעותו ידוע ודומה להחזרת גזילה שאין לה זמן, ע"כ. והב"ח כתב שאם נודע לו הטעות ושתק ונשתמש בו וכיצא בזה דגלי דעתיה דלא קפיד הוה מחילה ושוב אינו יכול לחזור. ומשמע דלאו דוקא נשתמש אלא בשתיקה שיש בה גלוי דעת דלא קפיד הוי מחילה, וצ"ע.

¹⁶ באה"ט סימן רכז ס"ק לו בשם בני חיי

¹⁷ עי' ב"י ריש סימן רלב שהביא דיעות הראשונים בזה, ונראה כן דעת הרמב"ם והרמב"ן והר"ן והרא"ש. ודעת הרשב"א שלעולם המקח קיים ואפילו אינו יכול להשלים מחזיר האונאה, עיין שם, ועי' ביאור הגר"א ובחידושי רעק"א. ובסמ"ע סק"ב כתב כדעת רוב הפוסקים, שאם מכר לו קרקע במדה וחסרה חצי אמה, אם אין למוכר להשלים מקרקע שבצדה, המקח בטל ולא דמי לאומר כור עפר מדה בחבל אני מוכר לך דמנכה לפי מה שנחסר, דשאני התם שאמר לו מדה בחבל, והו"ל כאומר בפירוש שמוכר לפי המדה. ועי' מהנ"א דיני אונאה סימן כג. ובאבן האזל פרק יב ופרק טו מה' מכירה מפרש בדעת הרמב"ן שאע"פ שאינו יכול להשלים יכול להחזיר חלק מהמעות, ואף בסאה זו הדין כן, ורק כשקנה דבר מסוים כגון בהמה או כלי בסלע זו, ששני הדברים אינם ניתנים להשלמה, בזה המקח בטל, עיין שם.

¹⁸ שו"ע ונו"כ חו"מ רלב א

¹⁹ עיין פתחי חושן חלק ח פרק יד הערה קמא בהרחבה שיטות הראשונים בזה

²⁰ שבמכר לו קרקע ואמר לו שהיא ארוכה כ' אמות, וחסירה חצי אמה ואין לו להשלים מקרקע שבצדה, המקח בטל לגמרי, ופירש"י כאן שאין זה כשאר אונאות שבפחות משתות מחיל איניש, דהתם אין כל אדם יכול לצמצם הדמים, אבל טועה במדה טעות הוא ואדעתא דהכי לא עביד, וכן פירש"י בב"מ דף נו ע"ב, וברשב"ם (ב"ב דף צ ע"א) כתב ג"כ דהוי מקח טעות. מובא בסמ"ע א ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שהוא מקה טעות, ויש אומרים²¹ שהמקה קיים ומחזיר הטעות הטעות, המקח קיים. והעיקר בדעה ראשונה.

לפיכך גם יתומים שחלקו במידה קרקע, או במידה משקל ומנין, מטלמלים, ונמצא חסר בטלה החלוקה.

דף צ:

ה. מוסיפין על המדות ואין מוסיפין יותר משתות ... שתותא מלבר

כבר התבאר שבני המדינה²² שבאו להוסיף על המדות והמשקלות ולבטל את הראשונות, הרשות בידם להוסיף עד שתות, שאם היה הקב משל המשה הרשות בידם לעשותה משל ששה, אבל יותר משתות אין רשאים להוסיף כדי שלא יבואו לרמות בה, שמא יבואו תגרים ממקומות אחרות ולא ידעו שהוסיפו על המדות והמשקולות, וימכרו בה כשער המדה הראשונה ויהיה כאן ביטול מקח, אבל משתות בשוה מותרין להוסיף אף על גב שיש כאן כדי אונאה לתגר²³, אשכחו קרא ביחזקאל (מה פסוק יב) הַשְּׁקֵל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים שְׁקָלִים הַמָּשֶׁה וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֶשְׂרֵה וְחֲמִשָּׁה שְׁקָל הַמָּנֶה יִהְיֶה לְכֶם שֶׁהִתִּירוּ וְלֹא הִקְפִּיד עַל שְׁתוּת²⁴.

²¹ דעת הרשב"א והר"י מיגש דאף בא"א להשלים קנה ומחזיר הטעות דיש קנין להצאין וכן מוכר שדה ונמצאת חציו גזולה ועיין הרשב"א הביאו ב"י סי' ר' העתקתיו בגליון שם סי' בהגה ועיין לעיל סי' קפ"ב ס"ח ועיין במ"ל סוף הל' זכ"י ובמחנה אפרים הל' זכ"י ע"י א. ח"י רע"א משם על סמ"ע ב שט"ע ונו"כ שם טו

²³ וטעמא משום דהאי מילתא, מילתא דאקראי הוא, דלא שכ"ח שלא ישמע התגר הוספת המדה בעיר שהוא מתגר בה, וגם אם לא ישמע אין כאן הפסד לתגר בקרן שלו אלא בשתות שהיה לו להרויח, שכן דרך התגר להרויח שתות, שעד שתות משתכרין בדברים של אוכל נפש כמו שכתבו הטור [סעיף כ"ז וכ"ח] והמחבר בסמוך סעיף כ', ולא יותר. לפיכך לא חשו חכמים לפסידת הרויח של התגר בדבר שהוא אקראי בעלמא, אבל יותר משתות דאית ליה פסידא לתגר בקרן שלו, חשו אפילו בכה"ג ואסרו להוסיף יותר, ואף על גב דזבין וזבין תגרי איקרי [ב"ב צ' ע"ב], מ"מ כיון דרוב פעמים תוודע למוכר שהוסיפו המדות, ואף אם לפעמים לא נודע להן, כיון דעכ"פ לא היה לו הפסד קרן לא חשו חז"ל. והא דלא קאמר ג"כ הדין דאם ירצו לפחות שיעור המדות, אפשר משום דבפחת אין בו הפסד למוכר, והלוקחין הן על רוב בני העיר, והן הן הפוחתין ויודעין בזה ולית בהו פסידא, משו"ה פוחתין כמו שירצו. סמ"ע שם כח

²⁴ דעד שתות מצינו שהוסיפו, שהסלע דאורייתא היה מתחילה עשרים גרה ולבסוף עשוהו כ"ד דהיינו שתות מלבר. סמ"ע שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

**ו. אוצרי פירות ... עליהן הכתוב אומר ... נשבע ה' בגאון
יעקב אם אשנח לנצח כל מעשיהם ... עושה אדם את קבו
אוצר ... אין אוצרין פירות דברים שיש בהן חיי נפש ...
אבל במכנים משלו מותר ... ובשני בצורת אפי' קב
חרובין לא יאצור מפני שמכנים מארה בשערים**

אסור להפקיע²⁵ או לגרום²⁶ להפקעת שערים²⁷, וכן אסור לאגור פירות
ודברים שיש בהם חיי נפש בארץ ישראל²⁸, או בכל מקום שרוב ישראל
מצויים שזה גורם להפקעת שערים והפסד עניים²⁹, ודוקא לקנות מן השוק,

²⁵ שו"ע ונו"כ רלא כה וכתב שהמפקיע שערים או שאצר פירות וכו' ה"ז כמלוה ברבית (וביאר הסמ"ע שעובר
על וחי אחיך עמך), ובסעיף כא כתב, כל המפקיע שערים שמוכר ביותר מן הראוי רשאים להלקותו ולענשו
כפי הראוי, ובמגילה דף יז אמרו על מפקיעי שערים שבור זרוע רשע וגו', ולכאורה הפקעת שערים היינו שמוכר
ביוקר, וא"כ היינו אונאה, ודוחק לומר דקאי על המשתכר יותר משתות, שהרי בברייתא לא איירי במשתכר
יותר משתות שהוא מימרא דשמואל, ואפשר שגם כאן איירי כשמודיעו, ואפ"ה אסור, וגם זה דוחק מדלא
הביאו הפוסקים דבר זה בדיני אונאה, מיהו נראה שאסור להפקיע שערים אפילו בפחות משתות, ועוד נראה
דהכוונה שאסור לגרום להפקעת שערים בכל השוק (כגון קרמל), דומיא דאוצרי פירות, וכן נראה שהבין
בערוה"ש.

²⁶ כתב בשו"ת שבט הלוי ח"ה סימן צד שאסור להפקיע המחיר הרשמי, אף על פי שאם יצטרך עתה לקנות
ישלם יותר, ועי' פרק י הערה א מדברי הערוה"ש ומ"ש שם שבכה"ג יש דין אונאה אפילו בפחות משתות.
²⁷ כמ"ב סימן רמב סק"ב דן באם מוכרי הדגים מייקרים השער אם יש לתקן שלא יקנו כמה שבתות עד שיעמוד
השער על מקומו, והבאה"ט כתב בשם בית הלל שלא יתקנו רק אם נתייקר יותר משליש, ובשם א"ר ופמ"ג
כתב שאף בפחות מזה יש לתקן משום העניים, וכבר דנו האחרונים אם גם בשאר דברים יש לתקן משום
הפקעת שערים, עי' שו"ת דברי חיים ח"א חו"מ סוף סימן כב, ובפעמוני זהב כתב שיכולים להתיר מנהג שנהגו
מחמת חומרא מפני הפקעת שערים. ובשו"ת גור ארי יהודא או"ח סימן ז כתב שדוקא כשמייקרים מחמת
שהיהודים קונים שייך לתקן שלא יקנו ויוזילו השערים, אבל כשהיוקר בא מחמת סיבות אחרות אין כה בדינו
לאסור, עיין שם.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם כד

²⁹ ובשו"ע הרב הוסיף שמגיע מזה צער לישראל. והמאירי כתב שאוצר הפירות בכוונה להפקיע השערים, ואם
כוונתו למכור בשער הזול כשיתייקר השער מותר (צריך ביאור שאם גורם עתה להפקעת שערים מה תועלת
יש אם יזולו אח"כ), ומ"מ סיים שטוב מזה ומזה להתחיל תיכף במכירתם ולהרויח השיעור שנתנו לכך.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אבל מהגדל אצלו מותר לאצור אפילו כדי למכרם ביוקר³⁰, ובשנת בצורת לא יאצר יותר מכדי פרנסת ביתו לשנה³¹.

המייצר מוצר חדש³², שאין דוגמתו בשוק, נראה שיכול לקבוע מחירו כפי ראות עיניו, ובפרט כשאינו מדברים שיש בהם חיי נפש.

אבל אם מתארגנים קבוצת סוחרים וקובעים מחיר גבוה עבור מוצר מסוים, שאין בו אלא שנוי קל לגבי מוצר קיים, וכ"ש בדברים שיש בהם חיי נפש, שהוא בכלל הפקעת שערים.

מותר לאצור³³ פירות שלש שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית³⁴, ובשני בצורת אפילו קב חרובין לא יאצור מפני שמכניס מארה בשערים, וכל המפקיע שערים או שאצר פירות בארץ או במקום שרובו ישראל הרי זה כמלוה ברבית.

**ז. אין מוציאין פירות מא"י דברים שיש בהן חיי נפש כגון
יינות שמנים וסלתות ... וכשם שאין מוציאין מארץ
לחו"ל כך אין מוציאין מארץ ישראל לסוריא**

³⁰ שו"ע הרב שם

³¹ ומשמע דקאי על אוצר פירות שלו, וכן משמע ברשב"ם, ובערוה"ש כתב שאף לקנות מן השוק לפרנסת ביתו לשנה מותר. ובמאירי משמע שמפרש הך דשנת בצורת על מה שאמרו בגמרא שם שמותר לאצור בערב שביעית ובשביעית ומוצאי שביעית, וע"ז אמרו שבשנת בצורת אף זה אסור, וכן הוא ברמב"ם.

³² פתחי חושן חלק ה פרק יד הערה לא

³³ רמב"ם הלכות מכירה פרק יד הלכה ו

³⁴ בגמ' מייתי רבי יוסי בן חנינא הוי אמר לשמעיה פוק ואצר פרי שלש שנים כו' ולמאי מייתי, ודבר גדול כוון הגמרא, משום דבסנהדרין (י"ב ע"א) פליגי אם מעברין השנה במוצאי שביעית, משום דיכולין להביא ירק מחוץ לארץ, רק פליגי אם מביאין ירק מחוץ לארץ ובוששין לגושיהן פליגי, ובירושלמי פ"ק דשקלים (ה"ב) על הך מתניתא דאין מעברין למוצאי שביעית אמר משום דנשנית עד שלא התיר רבי להביא ירק מחו"ל, הא משהתיר רבי להביא ירק מחו"ל מעברין, א"כ הוי סד"א דעכשיו שהתיר רבי להביא ירק תו אינו רשאי לאצור פירות, דמייקרי השער עכשיו, ושמא לא יהא הרעב חזק, דיביאו ירק מחו"ל לארץ, לכן מייתי דרבי יוסי בן חנינא צוה לשמעיה לאצור פרי שלש שנים, אף שהיה אחרי רבינו הקדוש, דהוא תלמידו דרבי יוחנן, וברור. אור שמח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואמרו חז"ל שלא להוציא פירות³⁵ שיש בהן חיי נפש מארץ ישראל לחו"ל³⁶ משום יישוב ארץ ישראל³⁷, ואפילו לסוריא אסור, וכן מרשות מלך זה לרשות מלך אחר אפילו בארץ ישראל אסור, כדי שכל מלך יישב את ארצו. אולם אם מגדל³⁸ על מנת לסחור בהם בחו"ל כדי שיוכל לקנות לעצמו ולפועליו חיי נפש יש להתיר.

ח. ירושלמי סנהדרין פרק ג הלכה ט

³⁵ שו"ע ונו"כ שם כו

³⁶ הרא"ש והמור, ס"ל דבארץ ישראל דוקא אסרוהו משום יישוב ארץ ישראל, ולא בחו"ל אפילו במקום שרוב ישראל. א"נ משום דבמדינות הללו בעו"ה אין מצוי רוב ישראל וה"ל כדבר שאינו נהוג, משו"ה לא כתבוהו. סמ"ע שם מ"ד

³⁷ ע"י משפט שלום וגם בענין הוצאת ספרים מא"י לחו"ל, וע"י גם בשו"ת מנחת אלעזר ח"ב סימן ע בענין הוצאות פירות א"י לחו"ל, ובפאת השלחן הביא כל הלכות אלו מבלי לפרש, וע"י בדבריו ה' שביעית פרק כד סעיף יח.

³⁸ עיין שו"ת התעוררות תשובה חלק ב סימן כב שאלה אם מותר ליסד נחילי דבורים הרבה בא"י כדי להרבות דבש על מנת למכרו בחוצה לארץ משום פרנסת ארץ ישראל. וכתב יש לעיין טעמא דמלתא ע"כ אין הטעם משום קדושת ארץ ישראל שהיא על פירותיה, להוציאם לארץ העמים שאוירה וגושה טמאה, דאם כן למה דוקא פירות שיש בהם חיי נפש אסורים ועוד על כרחך אין זה הטעם משום קדושת א"י דהא פסקינן כתנא קמא דאפי" מאפרכיא לאפרכיא בארץ ישראל גופא אסור, וע"כ הטעם משום יישוב ארץ ישראל, וכדאפי" בסמ"ע שם ס"ק מ"ד והיינו שיהא בריוח ובזול ומצוי להם בהרווחה. והנה אם המה סוחרים באלו כדי להרוויח להמציא להם ע"י ריוח זה דברים שיש בהם חיי נפש יותר מיינות ושמן וסלתות, ה"י מקום לומר שמותר זיל בתר טעמא משום חיי נפש, מזה יש להם חיי נפש יותר, וכן יש לדקדק מדקתני סתם אין מוציאין משמע להרווחה ולהנאה בעלמא, אבל לסחורה לא קתני בהדיא דאסור, לכן י"ל דשרי, אבל זה אינו דהא דברים שיש בהם חיי נפש, בלאו"ה אסור להשתכר בהם אפילו בארץ ישראל גופא, ויש לחלק קצת יען שע"ז שירוויחו בהם ע"י השתכר בחיי נפש, יוגרע לבני ישראל יושבי ארץ ישראל האחרים שמוכרחים לקנות מהם משא"כ אם מוכרם להשתכר לאנשי חו"ל ירויחו רק בני ארץ ישראל לבדם בהם (המשתכרים בהם). והנה בני הרב מהו"ר משה נ"י אמר אם מתחלה מייסדים אותו אדעתא דהכי להוציא דובשם לחו"ל ואם יאסרו אותו לא ייסדו אותו, ממילא יש להתיר, דבלאו הכי, לא יהא להם כלל, והנה נחזי מעיקרא אם דבש בכלל חיי נפש הוא, ויש לדון שדבש איננו חיי נפש, ועוד סברות אחרות ת"י מקום להקל, והנה דבר זה ניתן לרבותינו הגאונים נ"י לדון בדבר, ובפרט כי דבר מצוה הוא להחזיק העניים והרחמן יטעימינו מצוץ דבש התורה ככתוב ומתוקים מדבש ונופת צופים לטוב אמן. ועיי"ש שהאריך ועיין בתשו' ביכורי שלמה או"ח סי' ל"ו אות ג') שכתב ג"כ דמשום האי טעמא דלמכות א"י שרי להוציא מא"י לחו"ל. וכן עיין שו"ת באר משה (שטרן) חלק ז דיני בני א"י וחו"ל חו"מ סי' רל"א סעי' כ"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כתב רבי לעזר לירותוי ספרים שזכת בהן ארץ ישראל אין
מוציאין אותם חוצה לארץ רבי ניסי בשם ר' לעזר אם כתב על
מנת להוציא מוציא

ספרים³⁹ שהובאו לא"י מן חו"ל ע"מ להשתקע ג"כ אסור להוציא, ואם הובאו
ע"מ להוציא מוציא.

אם הכניסם מחו"ל סתם תליא בדעת הבעלים מה הי' בדעתם להשתקע או
לא, והספרים נגררים אחריהם.

ספרים שנדפסו בא"י סתמא ע"מ למוכרם גם לחו"ל נדפסו ומותר להוציאם.

הכניסם ע"מ להוציאם ושוב מוכרם והקונה קנאם ע"מ להשתקע, שוב אסור
להוציאם.

להוציאם ע"מ להחזירם מותר אליבא דכו"ע.

³⁹ גוף איסור הירושלמי לא הובא ברמב"ם ובטוש"ע, אבל גדולי האחרונים העתיקוהו וע"כ ראוי להזהר בזה.
בצל החכמה (סי' ע"ז)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

